
ÁLLAMTUDOMÁNYI

MŰHELYTANULMÁNYOK

2017. évi 15. szám

Dúl János

Az öröklési jog megjelenése az egyes gazdasági társaságoknál, kitekintéssel az államra, mint örökösre

---

Nemzeti Közszolgálati Egyetem · National University of Public Service
Budapest

ISSN 2498-5627
www.allamtudomany.hu

Dúl János¹

Az öröklési jog megjelenése az egyes gazdasági társaságoknál, kitekintéssel az államra, mint örökösre²

Összefoglalás

A társasági jog és az öröklési jog kapcsolatának egyik fő kérdése az, miképp jelenik meg a hagyatékban a társasági részesedés, valamint milyen hatása van a tag halálának a társaságra nézve. A négy gazdasági társasági formában az öröklés eltérő joghatásokat eredményez: közkereseti és betéti társaságoknál az örökösök nem válnak automatikusan taggá, illetve akár meg is szűnhetnek a tag halála miatt. A korábbi jogi helyzethez képest az üzletrészek öröklése egyszerűbb módon megy végbe, míg a részvények forgalomképessége miatt hasonló problémák nem vetődnek fel. Mindezek fényében vizsgáljuk meg az állam, mint szükségképpeni törvényes örökös pozícióját a társasági részesedések vonatkozásában az osztrák szabályozásra kitekintéssel.

Kulcsszavak: társasági jog, polgári jog, Magyar Állam, szükségképpeni törvényes örökös

1. Bevezetés

A társaság tagjának halála nemcsak öröklési jogi kérdéseket vet fel, hanem magának a társaságnak a léteire is kihatással lehet. Ezért érdemes a vonatkozó szabályokat megvizsgálni a gazdasági társaságok dinamikájának, az egyes létszakaszok szempontjából. Az ún. statikus rész tartalmazza azon tudnivalókat, amelyek segítik az eligazodást abban az esetben, ha a társaság tagja meghal, és a hagyatékban megjelenő társasági részesedés sorsát hivatottak elrendezni. A téma vizsgálata során kitérünk az államra, mint speciális örökösre annak joggyakorlati jelentősége miatt, valamint áttekintjük a vonatkozó osztrák szabályozás alapjait.

---

¹ Doktorandusz, Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Civilisztikai Tudományok Intézete.

² Köszönetemet fejezem ki Papp Tekla professzor asszonynak a kéziratához fűzött tanácsaiért. A mű a KÖFOP 2.1.2-VEKOP-15-2016-00001 azonosítószámú, „A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés” elnevezésű kiemelt projekt keretében működtetett Corporate Governance – köztulajdonban lévő gazdasági társaságok című Ludovika Kiemelt Kutatóműhely keretében, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem felkérésére készült.

2. A tag halálának társaságra gyakorolt hatása

2.1. Cégbejegyzés előtt

A gazdasági társaságok alapításának első mozzanata a társasági szerződés közokiratba, vagy ügyvéd, illetve valamely alapító jogtanácsosa által ellenjegyzett magánokiratba foglalása, amitől számított 30 napon belül be kell nyújtani a cégbejegyzés iránti kérelmet a cégbírószákhhoz.³ Ha az ellenjegyzés és a benyújtás közötti időszakban hal meg valamelyik leendő tag, a helyzet rendezése a többalanyú kötelmekre irányadó szabályok alapján történik meg.

Az eredeti alapítással létrejött gazdasági társaságok előtársaságként működhetnek. A Ptk. 3:100. § (1) bekezdése szerint a gazdasági társaság a társasági szerződés ügyvédi vagy jogtanácsosi ellenjegyzésének vagy köz(jegyzői) okiratba foglalásának napjától a létrehozni kívánt gazdasági társaság előtársaságaként működhet. Az előtársaság nem különbözik az alapítandó gazdasági társaságtól, hanem a létrehozandó társasággal azonos, annak átmeneti, feltételes, létrejövételt megelőző minősége.⁴ Az előtársaság cégneve alatt jogképes, a nyilvántartásba vételi kérelem benyújtását követően üzletszerű gazdasági tevékenységet folytathat, működését illetően annak a társaságnak a szabályait kell rá alkalmazni, amilyen formában létre szeretnék hozni, a törvényben meghatározott eltérésekkel.⁵ „Elvileg bekövetkezhet az előtársaság tagjainak személyében történő változás öröklés következtében, de csak az adott társasági formára vonatkozó Gt.⁶ [Ptk.] szabályok szerint, vagyis pl. akkor, ha közkereseti társaság, betéti társaság esetében az örökös a többi taggal való megállapodás alapján az előtársaság tagjává válik. Kft.-nél pedig az előtársasági létszakban még nem is beszélhetünk üzletrészről, amely átszállhatna a jogutódra.”⁷ Ehhez hozzá kell tenni azt, hogy a törvény nem tilthatja meg azokat a tagváltozásokat, amelyek más törvényi rendelkezések folytán szükségképpen előállnak. Az öröklés pedig ebbe a körbe tartozik, hiszen egy természetes személy tag halála a tagok személyében mindenképpen változást eredményez, mivel a meghalt tagnak már nem lehetnek társasági jogi jogosultságai vagy kötelezettségei,⁸ figyelemmel arra is, hogy már nem jogképes.

Amennyiben a társaság nem működik előtársaságként, valamelyik tag halála esetén a többalanyú kötelmekre irányadó szabályok alapján rendezik a helyzetet.

A cégbejegyzési eljárás alatt is bekövetkezhet valamely tag halála, amely az eljárás félbeszakadását jelenti, és mindaddig nem folytatható, amíg a cég elhalt tagjának örököse új ügyvezető választásával a félbeszakadást előidéző okot meg nem szünteti.⁹ A tényállás szerint az egyszemélyes kft. cégbejegyzési kérelmét elutasították, majd a fellebbezési eljárás során meghalt az egyetlen tag, a jogi képviselő emiatt kérte az eljárás megszüntetését. A másodfokon eljáró Legfelsőbb Bíróság nem szüntette meg az eljárást, álláspontja szerint a jogi képviselő megbízatása a tag halálával megszűnt, a cégeljárás a jogutód megválasztásáig, illetőleg a

³ 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 3:95. § (2) bek., 3:100. § (1) bek.

⁴ PAPP Tekla (szerk.): *Társasági jog*. Lectum Kiadó, Szeged, 2011. 101.

⁵ Ptk. 3:101. § (1) bek.

⁶ 1997. évi CXLIV. tv., a továbbiakban Gt. jelölés alatt a 2006. évi IV. törvényt kell érteni.

⁷ WELLMANN György: Egyes társasági jogi kérdésekről. *Közjegyzők Közlönye* XLVII. évf., 3 (2000) 4.

⁸ KISFALUDI András – SZABÓ Marianna (szerk.): *A gazdasági társaságok nagy kézikönyve*. Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest, 2008. 234.

⁹ Vö. BH 1993.761.

cégbejegyzési eljárásban történő fellépéséig félbeszakadt. Az új ügyvezető megválasztására sor kerülhet a társaság tagjainak elhatározásából, de ennek elmaradása esetén törvényességi felügyeleti eljárás során meghatározott szankciók alkalmazásával kényszerítse ki a félbeszakadás megszüntetését meghatározott időn belül. A Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy az adott ügy speciális jellegét az okozta, hogy a meghalt személy nemcsak a társaság egyedüli törvényes képviselője, hanem egyedüli tagja is volt. Így nem volt olyan szerv vagy személy, amely (aki) az új ügyvezetőt megválaszthatta volna. Ugyanakkor nem zárható el az elhalt tag örököse attól, hogy az üzletrész felett rendelkezzen, döntsön a társaság további működéséről, avagy a társaság megszűnéséről. Ezért az adott esetben a cégeljárás mindaddig félbeszakad, amíg az egyedüli tulajdonos örököse új ügyvezető választásával a félbeszakadást előidéző okot megszünteti. Az érveléssel kapcsolatban megjegyzendő az, hogy a társaság még nem jött létre, így az üzletrész örökléséről, valamint a társaság további működéséről, végső soron megszűnéséről, nem is lehet beszélni.

2.2. A társaságok működési szakasza

A társaságok következő létszakasza a cégjegyzékbe bejegyzett társaságok egzisztálása, gazdasági életben folytatott tevékenységük ideje. Ez a szakasz a tagsági jogviszony megszűnésének szempontjából szoros összefüggésben van magának a gazdasági társaságnak a megszűnésével (a tagság megszűnése együtt járhat magának a társaságnak a megszűnésével), így célszerű ezeket együtt ismertetni, bár ezek mind időben, mind az alkalmazandó szabályok tekintetében eltérnek egymástól.

2.2.1. Közkereseti társaság

A közkereseti társaságok mindaddig minden további – alább részletezett – jogkövetkezmény nélkül tudnak működni, amíg a társaság tagjainak száma meghaladja a kettő főt. A társaság jogutód nélküli megszűnését eredményezi az, ha a társaság létszáma egy főre csökken, (így pl. a kétagú kkt. egyik tagja elhalálozik) és 6 hónapon belül nem jelentenek be újabb tagot.¹⁰ 6 hónapon át függő jogi helyzet van: ha ezen idő alatt új tagot jelentenek be a cégbíróságnál, akkor a kkt. tovább működhet, ha nem, akkor meg fog szűnni.¹¹ Törvényességi felügyeleti eljárás eredményeként a cégbíróság csupán megállapítja a megszűnés tényét. Ez alatt a jogvesztő határidő alatt találni kell olyan személyt, aki a társaságba belép, így a cég törvényes működése (a legalább két tag, mint jellegadó fogalmi elem) helyreállhat. Észre kell vennünk azt, hogy 6 hónap alatt nem gyakran kerül sor a hagyatéki eljárás lefolytatására, illetve annak következményeként a hagyatékátadó végzés jogerőre emelkedésére, csakis ezután lehet minden kétséget kizáróan megállapítani az elhunyt tag örökösének pontos kilétét (hiába ipso iure jellegű a magyar öröklés). Közismert tény, hogy a hagyatéki eljárások még a legegyszerűbb esetben is több hónapig eltarthatnak,¹² mindemelllett nem elhanyagolandó, hogy nem csupán törvényes, hanem végintézkedés útján történő öröklésről is szó lehet, az időtartam hosszát növelheti még külföldön lévő örökös, ekkor különösen kézbesítési nehézségek adódhatnak, az

---

¹⁰ Ptk. 3:152. § (1) bek.

¹¹ PAPP, 2011. 388., KGD 2003.3.

¹² HARSÁNYI Gyöngyi – UJVÁRI Andorné – MISKOLCZI BODNÁR Péter: A jogutódlás mint sajátos szerződést módosító jogi tény a társaságokban. *Magyar Jog* XXXVIII. évf., 4 (1991) 227.

örökösök között öröklési vita támadhat, vagy törvényes képviselőjével esetlegesen érdekellentétben lévő kiskorú örökös képviselőjét kell rendezni a hagyaték átadása előtt.¹³

A megmaradt tagnak kötelessége változásbejegyzési eljárás keretében bejelenteni az egy főre csökkenés tényét, illetve tartalmaznia kell az elhalt tag törlésére irányuló kérelmet is. A mindennapi életben meghonosodott gyakorlat az alábbi:¹⁴ ha valószínűsíthető az örökös személye (mert például ő az örökhagyó gyermeke), akkor jelentkezik a társaságban maradt egyetlen tagnál, és megegyezik vele az elhalt vagyoni illetőségének átvételéről. Ha a jogerős végzés őt igazolja örökösként, a hagyaték az övé lesz, a tagsága nem kérdőjelezhető meg. Eddig az időpontig a megmaradt tagnak, akit egyébként az új tag belépéséig ügyvezetőnek kell tekinteni akkor is, ha korábban nem minősült annak,¹⁵ kérelmeznie kell a cégbíróságnál, hogy függessze fel az esetlegesen megindult törvényességi felügyeleti eljárást. Ekkor hivatkozhat arra a megmaradt tag, annak érdekében cselekedett, hogy a cég – az egyébként rajta kívül eső ok miatt bekövetkezett, de jogszabályba ütköző – működése megfeleljen a jogszabályi előírásoknak.¹⁶

A bírósági jogalkalmazás alapján leszűrhető tanulság az, hogy a társaság megszűnésére irányadó jogvesztő határidőt a tag halála esetén célszerű lenne a teljes, vagy adott hagyatéki eljárástól függően az ideiglenes hatályú hagyatékátadástól¹⁷ számítani.

Az osztrák jogban az Unternehmensgesetzbuch (UGB) 131. § 4. pontja alapján bármely tag halála megszünteti a társaságot. Ahhoz, hogy ne szűnjön meg automatikusan a társaság, a társasági szerződésnek a törvénytől eltérő szabályozást kell tartalmaznia, de nem kell az örökösöt megnevezni, (hiszen azt nem lehet pontosan tudni) csak az öröklést kell lehetővé tennie. A társasági szerződés nemcsak ezt a lehetőséget, hanem olyan rendelkezést, ún. „belépési klauzulát” is magában foglalhat, amellyel harmadik személy az örökhagyó helyébe léphet, ebben az esetben egyértelműen a létesítő okirat felhatalmazása, valamint az élők közötti jogügylet alapján válhat taggá.¹⁸ Mindezeket túl az életben maradt tagok maguk is elhatározhatják a társasági tevékenység folytatását.¹⁹

2.2.2. Betéti társaság

A betéti társaságra eltérő rendelkezés hiányában a közkereseti társaság szabályait kell alkalmazni,²⁰ azaz a fentebb írtak a betéti társaságnál is irányadóak, a különbség a két eltérő állású tag miatt jelentkezik, a betéti társaságok különösebb jogkövetkezmény nélkül működnek mindaddig, amíg legalább egy beltág és egy kültág van. Minimális eltérésnek minősíthető a szabály megfogalmazása. Eszerint a jogi személy jogutód nélküli megszűnésének általános esetein túl a betéti társaság jogutód nélkül megszűnik abban az esetben is, ha valamennyi beltág vagy valamennyi kültág tagsági jogviszonya megszűnik, és az ettől számított hat hónapos jogvesztő határidőn belül a társaság nem jelenti be a nyilvántartó bíróságnak, hogy a társasági

¹³ GÁL Judit: A társasági vagyონrész öröklése. *Céghírnök* XII. évf., 3 (2002) 5.; továbbá MOLNOS Dániel – SZABÓ Imre Gergely: Az elhunyt tag esete I. *Céghírnök* XXV. évf. 9 (2015) 9-11.

¹⁴ Prof. Dr. PAPP Tekla egyetemi tanár 2013. 03. 20-án tartott Társasági jog II. előadása alapján.

¹⁵ Ptk. 3:152. § (2) bek.

¹⁶ KISFALUDI, 2008. 759.

¹⁷ Vö. 2010. évi XXXVIII. tv. 79-89. §

¹⁸ WELSER, Rudolf: *Grundriss des bürgerlichen Rechts Band II.* Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, Wien, 2007. 451.

¹⁹ UGB 141. § (1) bek.

²⁰ Ptk. 3:155. §

szerezés megfelelő módosításával helyreállította a betéti társaságként való működés feltételeit, vagy azt, hogy a betéti társaságot közkereseti társasággá alakította át.²¹ Eljárási szempontból először meg kell állapítani a cég törvényi ok miatti megszűnését, és csak a határozat jogerőre emelkedése után lehet megindítani a kényszertörlési eljárást. A megszűnést megállapító határozatot a törvényes képviselőnek kézbesíteni kell.²²

A jellemzően személyegyesítő társaságokban fennálló részesedéssel összefüggő öröklési kérdések – a társaság megszűnésének értelmezése szempontjából – még mindig aktuálisak, annak ellenére, hogy e vonatkozásban több közzétett eseti döntés is született: az ÍH 2015. 154. számú határozat alapját egy bt. kültagjának halála miatt bekövetkező, a társaság megszűnését megállapító végzés elleni fellebbezés adta. A Fővárosi Ítéltábla jogerős döntésében a már kialakult helyes jogértelmezésnek megfelelően helybenhagyta az első fokon eljáró bíróság végzését, mert az újabb tag bejelentésére a kültag halálát követő 6 hónapos jogvesztő határidőn túl került sor. Ebben az esetben a tag 2014. április 12-én halt meg, a hagyatékátadó végzés 2014. november 6-án emelkedett jogerőre, a társaság álláspontja szerint az örökös csak ezután járhatott el, holott a késlekedés miatt október 12-én már megszűnt a társaság.

Az osztrák betéti társaságok vonatkozásában is érvényesül az a szabály, miszerint rájuk speciális rendelkezés hiányában a kkt. szabályait kell alkalmazni,²³ a beltág halála ugyanolyan jogkövetkezménnyel jár a betéti társaságra nézve, mint a kkt.-ra az elhunyt tagjáé. A kültag halála viszont az UGB 177. §-a alapján nem szünteti meg a társaságot, az ő részesedése örökölhető.²⁴ A § rendelkezése diszpozitív, az abban foglaltaktól eltérhetnek,²⁵ azaz akár akképp is rendelkezhetnek, hogy a kültag halála is megszünteti a társaságot.

2.2.3. Korlátolt felelősségű társaságok

A kft. egzisztenciáját nem érinti a tag halála, működhet egyszemélyes társaságként,²⁶ így lehetséges, hogy egy kéttagú kft. egyik tagjának halála folytán a másik tag lesz az egyedüli örökös, aki a társaságot ilyen formában működteti tovább. Ez bizonyos tekintetben kihatással van a társaságra, hiszen nem többszemélyes formájú lesz, mint azelőtt, mégis megfelel a jogszabály által támasztott követelményeknek.

Ausztriában sem érinti a tőkeegyesítő társaságok fennmaradását valamely tagjának halála, ugyanakkor a kft.-re vonatkozó törvény (GmbHG) 84. § (2) bekezdése alapján megengedett az olyan rendelkezés, ami szerint bármelyik vagy konkrétan megnevezett tag halála esetén megszűnik a társaság.²⁷

2.2.4. A részvénytársaságok

---

²¹ Ptk. 3:158. § (1) bek.

²² ÍH 2015. 78.

²³ UGB 161. § (2) bek.

²⁴ WELSER, 2007. 451.

²⁵ KALSS, Susanne –PROBST, Stephan: *Familienunternehmen*. Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, Wien, 2013. 215-216.

²⁶ Ptk. 3:208. §

²⁷ KALSS – PROBST, 2013. 667.

A részvénytársaságok létezését sem érinti valamely részvényes halála, a részvény forgalomképessége²⁸ miatt nincs olyan jogi tény, ami ezt befolyásolhatná.

2.3. A gazdasági társaságok megszüntetése körében alkalmazott eljárások

A társaság megszűnéséhez vezet a felszámolási eljárás, valamint a kényszertörlési és a végelszámolási eljárás is, amelyeket nem vagy csak kisebb szegmensben érinthet a tag halála. Végelszámolási eljárás esetében mindaddig, amíg az eljárás folyamatban van, a társaság működik, a társasági részesedés a társaságra vonatkozó speciális szabályok alapján jogutódlás tárgyává válhat.²⁹ Ugyanez lesz igaz a felszámolási és a kényszertörlési eljárásra is. Ha az eljárás befejeződött és a társaságot törölték a cégjegyzékből, de még nem lépett be a tag (kkt és bt esetén), illetve nem került átvezetésre a tagjegyzéken és a részvénykönyvben, akkor a társaság megszűnése esetére – a hitelezői igények kielégítése után – a tagokat megillető vagyonyhányadra lesz jogosult, ez örökölhető.

2.4. A vagyonrendezési eljárás

A vagyonrendezési eljárás³⁰ ugyan nem a társaság egyik megszüntetési formája, de csak a megszűnés után folytatódhat le. Az eljárás során előkerülhet olyan vagyontárgy, mely végső soron, az eljárás lefolytatása alapján, annak eredményeként az örökhagyót illetve volna meg, azért, mert adott esetben a hitelezői igényeket teljesen kielégítették. Az előkerült vagyontárgy a tagokat illeti meg, és ha erre még az örökhagyó életében sor került volna, az minden kétség nélkül a hagyaték tárgyává vált volna. A később előkerült vagyontárgy örökhagyóra jutó értéke iránt a volt tag örökösei is igényt támaszthatnak a rájuk jutó örökrész arányában, tekintettel arra, hogy ez az igény az örökhagyót is megillette volna, ez az igény pedig átszállhat. A Szegedi Ítéltábla egyik döntésében³¹ az előző cégeljárás törvény, az 1997. évi CXLV. törvény miniszteri indoklására hivatkozott, ami szerint a vagyonrendezési eljárás során előkerült vagyontárgy felosztásakor csak azokat a tagokat kell figyelembe venni, akik ténylegesen igényt támasztottak arra. Tekintettel arra, hogy a polgári eljárásjog egyik alapelve a kérelemre történő eljárás, ha a volt tag vagy annak örököse az eljárásról szóló hirdetmény közzétételének ellenére nem kapcsolódik be az eljárásba, úgy kell tekinteni, mint aki az igényéről lemondott.³² Tehát ha az örökös kéri, ki kell adni neki a vagyontárgyat vagy az értékesítés során kapott ellenértéket a rá jutó rész erejéig. Kérelemhez kötöttség hiányában a volt tagok örököseinek felkutatása lehetetlen helyzetbe hozná a bíróságot.

3. Az örökösök jogi helyzete az egyes társaságoknál

3.1. Közkereseti társaságok

A közkereseti társaságoknál a tagok által a társaságra ruházott vagyonelemeket vagyoni hozzájárulásnak nevezzük. A tag halálakor tagsági jogviszonya megszűnik, a tagsági jogokat –

---

²⁸ Ptk. 3:213. §

²⁹ Koday Zsuzsanna: A társasági jog néhány öröklési jogi vonatkozása kft.-nél. *Gazdaság és Jog* IX. évf., 6 (2001) 11.

³⁰ 2006. évi V. törvény (a továbbiakban: Ctv.) 119-124. §

³¹ ÍH 2011. 46.

³² ÍH 2014. 127.

mint személyhez fűződő jogokat, ahogy azokat az örökhagyó gyakorolhatta – az örökösök nem szerzik meg.³³ A jogutódjának, annak a személynek, aki a kkt-beli vagyoni hozzájárulás tekintetében örökös lesz, lehetősége van a társaságba való belépésre, de ez nem kötelezettsége.³⁴

Ezért igaz az, „habár a magyar jog az ipso iure öröklés elvét vallja, mely szerint az öröklés megtörténik a halál beálltával, ahhoz, hogy az örökös a kkt. tagja legyen, szükséges, hogy a társaság tagjaival az örökös megegyezzen.”³⁵ Nem az öröklés lesz a tagsági pozíció megszerzésének jogcíme, hanem a megállapodás, amit az életben maradt tag(ok) és az örökös(ök) köt(nek) meg.³⁶

A Ptk. 3:139. § (4) bekezdése alapján a társaságba belépő tag felelőssége a belépése előtt keletkezett társasági kötelezettségekért a többi tagéval azonos. A tag helytállási kötelezettsége ebből fakadóan ex tunc, korlátlan és egyetemleges, míg jogai ex nunc hatályúak,³⁷ azaz a gyakorlásuk a megállapodáshoz, valamint a változás bejegyzéséhez kötődik, ezzel szemben egyrészt azok a társasági vagyon által ki nem elégített tartozások is terhelik, amik még az örökhagyó életében keletkeztek, másrészt azok is, amelyek az örökhagyó halála és az ő belépése közötti időszakban keletkeztek. Ezekre egyértelműen nem lehetett ráhatása sem. 2014. március 15. után – a Gt.-vel szemben – nem lehetséges az örökös, mint belépő tag felelősségének időbeli korlátozása, azaz a társaságba belépő tag a belépése előtt keletkezett társasági kötelezettségekért a többi taggal azonos módon köteles helytállni. Ettől nem lehet eltérni, mert a tagok ezzel ellentétes megállapodása harmadik személyekkel szemben nem hatályos. A törvényszöveget megvizsgálva azonban arra a következtetésre juthatunk, attól, hogy ez a megállapodás harmadik személlyel szemben nem hatályos, nem jelenti azt, hogy ne lehetne ilyeneket kötni. Ebben az esetben ugyan a hitelezőkkel szemben a társaságba tagként belépő örökös nem hivatkozhat arra, hogy a belépése előtt keletkezett tartozásokért nem kell helyt állnia, de a tagok egymás közötti elszámolása során ilyen tartalmú megállapodás esetén regress igénye lehet azután, hogyha ő tett eleget a hitelezői követelésnek.

A Ptk. fő szabállyá tette az örökössel történő elszámolást, kivéve, ha a tag örököse a társaságba belép. Ha ezt a kötelezettséget a társasági szerződés kizárná, korlátozná, vagy a tagra nézve törvényben meghatározottaktól kedvezőtlenebbül állapítaná meg, akkor az a rendelkezés semmis.³⁸ „Ez lényegében a societas leonina egyik megjelenési formájaként értékelhető.”³⁹

Amennyiben az elhalt tag jogutódja nem válik a társaság tagjává, akkor a Ptk. 3:151. § (2) bekezdése alapján a jogelőd halálának időpontjától számított öt éves jogvesztő határidőn belül az örökhagyó tartozásaiért való felelősség szabályai szerint felel azokért a társasági tartozásokért, amelyek a halál időpontjáig keletkeztek. E § tehát visszautal a Ptk. 7:96. §-ra. A tag felelősségének különös előfeltétele az, hogy a tartozás a tagsági jogviszony megszűnése,

³³ TÓTH Ildikó: A társasági jog és a hagyatéki eljárás. *Céghírnök* V. évf., 7 (1995) 4.

³⁴ Ptk. 3:149. §, CSÜRI Éva Katalin: *A társasági részesedések a házassági vagyonjogban*. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2006. 132.

³⁵ BOÓC Ádám: *A közkereseti társaság*. In: Sárközy Tamás (szerk.): *Az új Ptk. magyarázata - A jogi személy, 2. átdolgozott, bővített kiadás*, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2014. 185.

³⁶ KISFALUDI András: *A közkereseti társaság*. In: Vékás Lajos – Gárdos Péter (szerk.): *Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz*, Wolters Kluwer Kft., Budapest, 2014. 362.

³⁷ PAPP, 2011. 380.

³⁸ Ptk. 3:150. §

³⁹ BOÓC, 2014. 173.

vagyis a tag cégjegyzékből történő törlése előtt keletkezzen.⁴⁰ A bekezdés lényege, hogy a hitelezők nem kerülhetnek hátrányosabb helyzetbe a tag halála miatt, már csak azért is ugyanaz a felelősség, mert lényegtelen, mi volt a hagyatéki tartozás forrása.⁴¹

Az osztrák kkt.- és bt.-beli részesedések sorsa attól függ, hogy a törvénybeli diszpozitív jogi helyzet vagy társasági szerződési előírás érvényesül. Utóbbi hiányában nem léphetnek be az örökösök a társaságba a korlátlanul felelős tag (kkt. tagja, bt. beltagja) helyére, csak a rájuk jutó örökrész erejéig nekik jutó kiegyenlítésre tarthatnak igényt.⁴²

3.2. Betéti társaságok

A betéti társaságokra a Ptk. 3:155. § alapján – eltérő rendelkezés hiányában – a közkereseti társaságokra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. A társasági jog és öröklési jog kapcsolódásánál azt az eltérést szabályozza, ami a betéti társaság fogalmából⁴³ is ered, azaz a legalább két eltérő tagi pozícióból, nevezetesen amennyiben valamelyik státusból minden tag kiválik, így pl. elhalálozik, és 6 hónapon át nem cselekszenek a törvény előírásának megfelelően, úgy a társaság megszűnik.⁴⁴ Az előbbieken a közkereseti társaságnál megállapítottak tehát a betéti társaságokra is ugyanúgy irányadóak, tehát a betéti társasági tagsági jogviszony sem örökölhető ipso iure.⁴⁵

Ha elfogadjuk azt, hogy a meghalt tag jogutódja, amikor belép a társaságba, új tagnak számít, a társasági szerződésben kötelező elemként fel kell tüntetni az új tag vagyoni hozzájárulását.⁴⁶ Pontos adat csak akkor adható meg, ha az örökös (belépő tag) és a társaság elszámol egymással. Természetesen az sem kizárt, hogy a jogutód új tag nagyobb vagy éppen kisebb vagyontőmeggel vegyen részt a társaságban. Sőt az is lehet, hogy az örökhagyó a társaság beltagja volt és az örökös kültagként lép be a társaságba, vagy éppen fordítva, az örökhagyó kültag volt és az örökös beltagként lesz a társaság tagja.⁴⁷

Az osztrák bt.-k társasági szerződésbeli ellenkező kikötés hiányában a kültag helyére az öröklési jognak megfelelő jogutódlás következik be.⁴⁸

3.3. Korlátolt felelősségű társaságok

A Ptk. 3:161. § (1) bekezdése szerint a törzsbetét a tag vagyoni hozzájárulása. A tagok törzsbetétei különböző mértékűek lehetnek; az egyes törzsbetétek mértéke nem lehet kevesebb százezer forintnál. A társaság cégjegyzékbe való bejegyzését követően a tagok jogait és a társaság vagyonából őket megillető hányadot az üzletrész testesíti meg, az üzletrész mértéke a tagok törzsbetétiéhez igazodik.⁴⁹

---

⁴⁰ TÖRÖK Tamás: *Felelősség a társasági jogban*. 2. átdolgozott és bővített kiadás, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2015. 238.

⁴¹ KISFALUDI, 2014. 363.

⁴² KALSS - PROBST, 2013. 668.

⁴³ Ptk. 3:154. §

⁴⁴ Ptk. 3:158. §

⁴⁵ ÍH 2015. 154.

⁴⁶ Ptk. 3:5. § e) pont

⁴⁷ BESENYEI Lajos: *Az öröklési jogunk vitatható kérdései*. In: Molnár Imre emlékkönyv, Acta Universitatis Szegediensis Acta Juridica et Politica Tomus LXV. Fasciculus 26. 502.

⁴⁸ KALSS – PROBST, 2013. 668.

⁴⁹ Ptk. 3:164. §

Az egyes tagokat megillető üzletrészek alapját tehát az általuk teljesített törzsbetétek képezik, az üzletrészek a tagok tulajdonában állnak, az üzletrészek mértéke pedig eltérő is lehet. Az üzletrész öröklési jogi szempontból nem személyes jellegénél fogva a hagyatékhoz tartozik, az örökhagyó halálával a jogutódjára száll.⁵⁰ Az üzletrész öröklése a korlátolt felelősségű társaság természetes személy tagjának halálakor a hagyatékba tartozó üzletrésznek a tag örökösére történő átszállása a polgári jog öröklésre vonatkozó szabályai szerint.⁵¹ Amennyiben üzletrész öröklésére kerül sor, azt az üzletrész átszállásának nevezzük. „A korlátolt felelősségű társaság – bár hordoz magán személyegyesítő jegyeket – lazább szálakkal kötődik a társaság tagjainak személyéhez, így megengedhető az, hogy a törvény erejénél fogva bekövetkező alanyváltozások álljanak be a társaság tagságában.”⁵² Az öröklés miatt bekövetkező tagváltozást, ha a társaság személyegyesítő jellegét szeretnék hangsúlyozni, és az alapítók ragaszkodnak az eredeti tagi összetételhez, korlátozni tudják a társasági szerződésben a vonatkozó szabályok betartásával. Az új tag ugyanis olyan mértékben befolyásolhatja a társaság működését, amely nem felel meg az érdeküknek.⁵³ Ez a lehetőség a Ptk. hatályba lépésével jelentősen beszűkülve, de továbbra is lehetséges.

A jogszerzés a halál pillanatában következik be, azonban ahhoz, hogy ez a társasággal szemben is hatályos lehessen, az öröklés tényét a társaságnak bejelenteni és igazolni is kell. Egyidejűleg kérni kell a társaság ügyvezetőjét, hogy a tagjegyzéket megfelelően módosítsa, majd a cégbírósághoz változásbejegyzési kérelmet nyújtson be az öröklés útján taggá vált személynek a cégjegyzékbe történő bejegyzése érdekében. Az örökös minőség igazolására alkalmas lehet egy jogerős hagyatékátadó végzés, öröklési perben hozott jogerős bírósági ítélet vagy öröklési bizonyítvány is.⁵⁴ Egyúttal a kkt. és a bt. vonatkozásában releváns megállapítások is igazak: a hagyatéki eljárás, illetve adott esetben öröklési per jövőbeli bizonytalan időpontbeli befejezésétől függő jogi tények miatt a tagjegyzék módosítása, ezzel együtt a tagsági jogok gyakorlási lehetőségének kezdete is eltolódik az öröklés megnyílásától. Az elhunyt tag üzletrészére a jogutód öröklése a tag – mint örökhagyó – halálával ipso iure megnyílik, s a tagsági viszony megnyílásával az örökös a jogelődjenek pozíciójába lép. Természetesen ez nem teszi szükségtelemmé az örökhagyó ezen üzletrészére – mint hagyaték egy részére is – vonatkozóan a hagyatéki eljárás lefolytatását és örökös minőségének deklarálását. Szükséges az örökös tagi minőségének a cégjegyzékbe való bejegyzése, a tagjegyzékbe öröklés jogcímén taggá válásának a felvétele is.⁵⁵

Ha az örökös taggá vált, jogelődje jogi helyzetébe lép, tagi felelősség fogja terhelni, amely az ipso iure jogutódlás folytán a tag halálától terheli. Ha az örökös nem válik taggá, az örökös minőségből eredő felelősség áll be, tehát a társaság tartozásaiért az örökhagyó üzletrésze arányának megfelelően a hagyaték tárgyaival és annak hasznaival – vagyis az üzletrésszel – felel. Ez a felelősség az örökhagyó haláláig – tehát az örökhagyó tagsági viszony megszűnéséig – keletkezett társasági tartozásokra terjed ki.⁵⁶

---

⁵⁰ Vö. Ptk. 3:170. §, Ptk. 7:1. §

⁵¹ KISFALUDI, 2008. 943.; Fővárosi Ítéletábrla 13.Gf.40.338/2011/6.

⁵² KISFALUDI, 2008. 943.

⁵³ LÖRINCZI Gyula: A korlátolt felelősségű társaság mint „tolómérő”. *Gazdaság és Jog* XX. évf., 7-8 (2012) 12-13.

⁵⁴ KISFALUDI, 2008. 944.

⁵⁵ TARR György: Az öröklés kérdése a társasági jogban. *Magyar Jog* XXXIX. évf., 5 (1992) 276.

⁵⁶ Uo. 277.

Az üzletrész átszállásával összefüggésben a Ptk. a Gt.-hez képest módosította a szabályozást, hogy nem zárhatják ki a tagok a társasági szerződésben az üzletrész átszállását. A tagoknak lehetőségük van arra, hogy a társasági szerződésben kijelöljék azt a személyt, aki jogosult az örököstől az üzletrészt megváltani.⁵⁷ A törvény így igazodni akar az öröklés ipso iure öröklési rend elveihez, valamint a végintézkedésekre vonatkozó szabályokhoz.⁵⁸ A megváltás vonatkozásában a törvény – eltérést nem engedő – határidős korlátot iktatott be, melynek körében a megváltás 30 napos határidejétől a társasági szerződésben a jogutód hátrányára – azaz felfelé – nem lehet eltérni.⁵⁹ Teljes mértékben egyetértünk azzal az állásponttal, miszerint a törvény a társasági szerződésben „feljogosított személyekről” beszél, ami egyfelől azt jelenti, hogy a társaság nem válthatja magához az üzletrészt, másfelől a társasági szerződés nem csupán a tago(ka)t, hanem akár kívülálló személy(eke)t is megjelölhet a megváltás jogosultjaként.⁶⁰

Jogszabályba ütköző a társasági szerződés azon rendelkezése, miszerint ha a tag örökös nélkül hal meg, a többi tag jogosult az üzletrész megváltására.⁶¹ Nem fordulhat elő az a helyzet, hogy egy természetes személy halála esetén ne lenne örökös, hiszen az állam szükségképpen örökös.⁶²

Az osztrák tőkeegyesítő társaságoknál az üzletrész és a részvény alapvetően örökölhető. A GmbHG 75. §-a alapján minden tag csak egy üzletrésszel rendelkezik, a 79. § alapján pedig az üzletrész felosztására kerülhet sor, az örökösök között az örökrészüknak megfelelően.⁶³

3.4. Részvénytársaságok

A részvénytársaság esetében a kibocsátó társaságban gyakorolható tagsági jogokat megtestesítő, névre szóló, névértékkel rendelkező forgalomképes értékpapír a részvény,⁶⁴ ami a Ptk. 5:14. § (2) bekezdése alapján tulajdonjog tárgyaként viselkedhet, éppen ezért örökölhetőek.⁶⁵ A részvényes személyében bekövetkező változás tipikusan szerződésen alapul, de más jogi tények, így öröklés is eredményezheti.⁶⁶

Nyomdai úton előállított részvény tulajdonjogának nem átruházás – így öröklés – jogcímén történő átszállása esetén az új részvényes kérésére az igazgatóság a tulajdonosváltozást a tulajdonszerzést igazoló okiratok alapján, a részvény hátoldalán vagy toldatán – a tulajdonosváltozást igazoló okirat megjelölése mellett – átvezeti. A tulajdonosváltozást igazoló okirat öröklési jogi szempontból lehet hagyatékátadó végzés, de akár öröklési perben hozott jogerős bírói ítélet is. A változás igazgatóság általi átvezetése a

⁵⁷ Vö. Ptk. 3:170. §, VÉKÁS Lajos (szerk.): *A Polgári Törvénykönyv magyarázatokkal*. Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest, 2013. 158.; KISFALUDI, 2014. 383.

⁵⁸ BOÓC, 2014. 191-192.

⁵⁹ SÁRKÖZY Tamás (szerk.): *Gazdasági társaságok – Cégtörvény*. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2014. 117.

⁶⁰ Uo.

⁶¹ LB Cgf. VII. 30.241/2001/2., idézi PAPP, 2011. 412.

⁶² Ptk. 7:74. §

⁶³ KALSS – PROBST, 2013. 668-669.

⁶⁴ Ptk. 3:213. § (1) bek.

⁶⁵ KISFALUDI András: Társasági tagsági jogok a hagyatékban. *Magyar Jog* XXXVIII. évf., 3 (1991) 150.

⁶⁶ VEZEKÉNYI Ursula: *Részvénytársaság*. In: Osztovits András (szerk.): *A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja I. kötet*, Opten Informatikai Kft., Budapest, 2014. 732.

forgatmányi láncolat részét képezi; nem az igazgatóság forgatmányoz, hanem a forgatmányt a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén pótolja.⁶⁷

Dematerializált részvény megszerzése esetén a korábbi részvényes értékpapírszámlájának megterhelését és a megszerzendő részvényeknek az új részvényes értékpapírszámláján való jóváírását az értékpapír-számlavezető az új részvényes kérelmére, a tulajdonszerzést igazoló okirat alapján hajtja végre.⁶⁸

A részvényesek egyik nevesített joga a részvénykönyvbe történő bejegyeztetés joga, ez a jog azért jelentős, mert a részvényes a részvénytársasággal szemben ebbéli jogi helyzete alapján őt megillető jogokat a bejegyzés után gyakorolhatja. Ahogy azt a Ptk. is kijelenti, a bejegyzés elmaradása a részvényes részvény feletti tulajdonjogát nem érinti,⁶⁹ azaz a részvényes halálával örökösei annak forgalomképessége miatt automatikusan megszerzik, nem szükséges a bejegyzés.

Az üzletrészekhez hasonlóan a részvények örökölhetőek, amiket több örökös az örökrészük arányának megfelelően szerez meg.⁷⁰

4. Az állam, mint a társasági részesedés örököse

Az állam nemcsak alapíthat társaságot, hanem öröklés esetén is szerezhethet részesedést valamely gazdasági társaságban. Az öröklés jogcíme lehet végintézkedésen alapuló öröklés, de gyakoribb a törvényes öröklés: más örökös hiányában ugyanis az állam a törvényes örökös, akit mint törvényes örököst az örökség visszautasításának joga nem illet meg.⁷¹

Tehát ha a hagyatékban társasági részesedés van, a társasági formának megfelelően taggá válhat az állam is. A Magyar Állam tipikusan kft.-ben, vagy zrt.-ben tag, ilyen társaságokat alapít, azonban egyéb társasági formában, például betéti társaságban is taggá válhat. A helyzet valódi fennállását, és nem csupán hipotetikus voltát bizonyítja az, hogy az MNV Zrt. rábízott vagyonában jelenleg összesen 237 olyan, az állam tulajdonába került társasági részesedést tart nyilván, amelyeket öröklés útján szerzett meg. Éves szinten átlagban 100-120 különböző értékű és tulajdoni arányt megtestesítő társasági részesedést örököl az állam.⁷²

Öröklés útján számos olyan társasági részesedés is állami tulajdonba kerül, amely társaságok tevékenységi köre szempontjából nem szükségszerű az állami szerepvállalás, itt bármilyen tevékenységet végző társaságra gondolhatunk. Megvalósulhat az az eset, miszerint azért örököl az állam, mert az örökhagyó öröklésre jogosult rokonai, hozzátartozói visszautasítják az örökséget annak túlterheltsége miatt, a hagyatéki vagyonban pedig van társasági részesedés. Az államnak sem érdeke, hogy egy veszteséges társaság tagja legyen, az nem lehet kötelező; ezért dönthet úgy, hogy nem lép be a társaságba. Ebben az esetben irányadó a Ptk. 3:151. § (2) bekezdése, ami alapján hagyatéki tartozás lesz a kielégítetlen hitelezői

---

⁶⁷ Uo.

⁶⁸ Ptk. 3:221. §, VEZEKÉNYI, 2014. 712-713.

⁶⁹ Ptk. 3:246. § (1) bek.

⁷⁰ KALSS - PROBST, 2013. 668-669.

⁷¹ Ptk. 7:74. §

⁷² BOROS Anita: Az OECD ajánlása az állami tulajdonú vállalatok felelős irányítására vonatkozó irányelvekről (kézirat)

követelés, abban a részben, ami az elhunyt tagra esett. Ez olyan polgári jogi jogviszonyból fakadó kötelezettség lenne, ami költségvetési fedezet hiányában is terhelné az államot,⁷³ de az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 32. § c) pontja ezt a fogalmat leszűkíti az állammal szemben folyamatban lévő peres ügyekkel és az állam által fizetendő kártérítésekkel, kártalanításokkal, továbbá sérelemdíjakkal kapcsolatos költségvetési kiadásokra.⁷⁴ Mindehhez kapcsolódóan az állami vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvény (a továbbiakban: Ávtv.) 29. § (1) bekezdésében foglalt szabály is felülírja a Ptk.-t, mert az állam – a törvényes képviselőjét ellátó szerv útján – csak olyan gazdálkodó szervezetben vehet részt, illetve olyan gazdálkodó szervezetet alapíthat, amelyben felelőssége nem haladja meg vagyoni hozzájárulásának mértékét. Az Ávtv. rendelkezése azt is jelenti, hogy az állam nem válhat kkt. tagjává, illetve bt. beltagjává sem, ha a hagyatékban e tagi pozíciókkal kapcsolatos részesedés van. Mindezek tehát azt jelentik, hogy társasági részesedések öröklése esetén a Ptk. 3:406. § kiüresedik.

Az államot ugyan magának az örökség visszautasításának joga nem illeti meg, tehát Magyarországon semmiféleképp nem keletkezhet uratlan hagyaték, de az a speciális jog megilleti az Ávtv. alapján, hogy az állam, mint törvényes örökös nevében az MNV Zrt. az öröklésről az örökhagyó utolsó belföldi lakóhelye, ennek hiányában a hagyaték fekvési helye szerinti helyi önkormányzat javára, ingatlan esetében annak fekvési helye szerinti helyi önkormányzat javára lemondjon.⁷⁵ Ez a társasági részesedések vonatkozásában a társaság székhelye szerinti helyi önkormányzatot jelenti, az állam részesedésszerzéséhez viszonyítva a társaság már végezhet olyan tevékenységet, ami az önkormányzati szerepvállalás szempontjából megfelelő lehet. Ez a lemondás nem egyenlő azzal a lemondással, ami kiesési ok,⁷⁶ a leendő örökhagyó és az utána törvényes öröklésre jogosult közötti írásbeli megállapodás. Ha nem ez lenne az értelmezés, akkor az állam nem válhatna szükségképpen törvényes örökössé, és a magyar ipso iure öröklési rendszer ellenére uratlan hagyaték keletkezhetne, ami még az államnak sem kellene, mivel „lemondott” róla.

Az állami részvétellel működő társaságoknál további öröklési jogi vetületek is felmerülnek: a köztulajdonban álló gazdasági társaságok takarékosabb működéséről szóló 2009. évi CXXII. törvény pontosan meghatározza, mely társaságokat kell a törvény alanyi hatálya alá tartozóknak tekinteni.⁷⁷ E törvény alapján az ilyen tulajdonosi szerkezetű társaságokban kötelező felügyelőbizottságot létrehozni, ez alól az egyik speciális kivétel, ha éppen öröklés útján szerez többségi befolyást az állam, és a tulajdonosi joggyakorló a szerzéstől számított 6 hónapon belül a társaság jogutód nélküli megszüntetéséről döntött; ha ez nem valósul meg, úgy a fő szabályt kell alkalmazni, létre kell hozni a felügyelőbizottságot.⁷⁸ További specialitás található a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvényben (a továbbiakban: Nvt.), miszerint bizonyos jogcímek kivételével, beleértve az öröklést is, nem szerezhet részesedést olyan társaságban az állam/helyi önkormányzat, illetve olyan gazdasági társaság, amelyben az állam/helyi önkormányzat az Nvt. szerinti többségi befolyással

---

⁷³ Ptk. 3:406. §

⁷⁴ PÁZMÁNDI Kinga: *Az állam jogalanyisága a polgári jogi jogviszonyokban*. In: Osztovits András (szerk.): *A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja I. kötet*, Opten Informatikai Kft., Budapest, 2014. 1056-1057.

⁷⁵ Ávtv. 36. § (5) bek.

⁷⁶ Ptk. 7:4. § (2) bek. c) pont; Ptk. 7:7-7:9. §

⁷⁷ 2009. évi CXXII. tv. 1. § a) pont

⁷⁸ 2009. évi CXXII. tv. 4. §

rendelkezik, ha annak a társaságnak valamely nem természetes személy tagja nem átlátható szervezet.⁷⁹ Ha van ilyen tagja ezeknek a társaságoknak, a társaság köteles haladéktalanul intézkedni részesedése megszüntetése érdekében.⁸⁰ Ha a részesedésszerzést követően válik nem átláthatóvá valamely nem természetes személy, az állami/helyi önkormányzati tulajdonos kezdeményezi a társasági szerződés felülvizsgálatát és a gazdasági társaság tulajdonosi szerkezetének az Nvt.-ben foglalt átlátható szervezetre vonatkozó előírásainak megfelelő átalakítását.⁸¹ Ugyanezeket a szabályokat kell alkalmazni akkor is, ha az Nvt. szerinti többségi befolyással rendelkezik az állam/helyi önkormányzat tag.⁸²

Az állam az osztrák öröklési jogban is sajátos pozíciót foglal el. Csak akkor sajátíthatja el a hagyatékot, ha nincs más öröklésre jogosult és senki más nem akarja azt megszerezni,⁸³ ilyen más személynek minősül még a hagyományos vagy a kötelesrészre jogosult,⁸⁴ azaz az állam soha nem válik örökössé a magyar joggal ellentétben. Ez azt jelenti, hogy nem lesz erre kötelezett, valamint a bizonyos elemeiben eltérő társasági jogi szabályozása miatt - a közkereseti és a betéti társaság ex lege megszűnik valamely tag halálával,⁸⁵ de az üzletrész⁸⁶ és a részvény⁸⁷ örökölhető - kisebb a valószínűsége, hogy az osztrák állam társasági részesedést szerezzen valamely tag halála folytán.

5. Összegzés

A társasági részesedésekben öröklés útján bekövetkező változások aszerint differenciálódnak, hogy az adott gazdasági társaságokban mennyire jelennek meg a személy-, vagy éppen a tőkeegyesítő jegyek. Ugyanezek lesznek mérvadóak arra nézve, hogy a tag halála milyen következménnyel jár a társaságra nézve, az előbbi stílusjegy által dominált társaságok megszűnhetnek, az utóbbiaknál ez elképzelhetetlen.

A Ptk. a korábbi jogi helyzettel megegyezően az államnak speciális szerepet ad a törvényes öröklés folyamatában, amihez igazodik az, hogy nem utasíthatja vissza az örökséget. Ezt figyelembe véve kell elemezni az állami szerepvállalást azon gazdasági társaságokban, amelyekben öröklés útján szerezhet részesedést, egyúttal figyelembe kell venni a Ptk.-n kívüli jogszabályokat is a megfelelő összkép érdekében.

---

⁷⁹ Az átlátható szervezet fogalmára lásd Nvtv. 3. § (1) bek. 1. pontját.

⁸⁰ Vö. Nvt. 8. §

⁸¹ Nvt. 8. § (2) bek.

⁸² Nvt. 8. § (3)-(4) bek.

⁸³ ABGB 750. §

⁸⁴ WELSER, 2007. 532.

⁸⁵ UGB 131. § 4. pont, UGB 161. § (2) bek.

⁸⁶ GmbHG 76. § (1) bek.

⁸⁷ KALSS, Susanne – NOWOTNY, Christian – SCHAUER, Martin: *Österreichisches Gesellschaftsrecht*. Manzsche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, Wien, 2008. 3/122.